

FİKİRLER

İZMİR HALKEVİ DERGİSİ

İÇİNDEKİLER

9 Eylül : Garra Sarmat

Barış Mes'elesi ; Rahmi Balaban

İstiklâl harbine dair bir eser — Yeni On Binlerin İnisi : Garra Sarmat

Egenin milyonlu ve Toprak kanununun

Veterinerlik Cephesi : Dr. Vet. Sıtkı Şükrü Pamırtan

Tiyatromuzda Dekor ve Makyaj : Kemal Kâmil Aktaş

Elesgerin neşr edilmemiş Şiirleri : Hikmet Dizdaroğlu

Halkevi Haberleri

Mehmetcik Abidesi Bizden Neler İstiyor : Sıtkı Şükrü Pamırtan

Ege Bölgesi Oyunları : Mahmut R. Gazimihal

Bir Ahlâk Felsefesi . Dr. Ziya Somar

Mc

Fikirler

Halkevi Dergisi

Sayı : 320 - 321

1 Eylül 1946

9 EYLÜL

YAZAN : Garra Sarmat

Bundan yirmi dört yıl evvel Ege ovalarında üzümlerin sergide, insanların kederli bir çalışma içinde olduğu bu günlerde, Anadolumuz İstiklâl savaşı dramının son perdesini, dünyanın gözleri önüne koymağa hazırlanmış bulunuyordu.

Türk aklı ve enerjisi bütün varlığını ortaya atmış, yüz yılların yabancı ihtiraslarından birikmiş, karabahtımızı altetmek için sabırsızlıkla gününü bekliyordu.

Dörtbir yanı düşman ile çevrilmiş Türk yurdunun sahipleri düşman çizmeleri altındaki toprakları kurtarmak azmi ve hayatı insan üstü bir kuvvet harcayarak, yaşamının verdiği irade üstünlüğü ile Türk ordusu, karşısındaki düşman ordusunun kalbine, hiç ummadığı yerinden bir ok gibi saplandı.

Esir düşman ordusu başkomutanı GAZİ'ye kılıcını teslim etti.

«Ordular ilk hedefiniz Akdenizdir, ileri». Sözü ile bayrağımız yayladan batı yollarına yönelmiş bir sel gibi akıyordu.

O gün; Akdeniz sözü ile İzmir bir deyme geliyordu.

O gün; yüzbinlerce kadın, çocuk ve çocuğun ve bütün bir yurdun düşman tehdidi altında olmaktan kurtuluşu ile yıllarca iradesi çelikleşmiş yağız renkli Mehmetçigin karşılaşmalarında hasret ve kavuşma duygularının sevinç yaşları bir birine karıştı.

GAZİ'nin askerle beraber İzmir girişini,

İstiklâl savaşında İzmirin bir bayrak gibi anıldığının bir delilidir.

Kan akıtmaktan, güneşin kızgın ışıkları altında yanmaktan bakışları sertleşmiş İstiklâl savaşı erleri, Akdenizin serin rüzgârı ile mavi rengini görünce, kahraman başbuğlarının gösterdiği hedefi kucaklamanın zevki ne erdiler.

Zaferin ertesi akşamının kızılığını kordondan seyreden ATATÜRK; yanındakilere «Bu güzel yurt parçası nasıl olurda düşmana bırakılırdı.» Diyerek içinin sevincini kelimelerle bize bırakıyordu.

Hayatı sevmenin ilk şartı sevinebilme duygularını yaşamaktır.

Düşman süngüsü altında yıllar ve yıllarca haksızlığa uğramanın verdiği acılar o kadar derin olmuştu, ki bunun ardından gelen 9 Eylül kurtuluşundan göklere yükselen sevinç sesleri Milletimizin gür sesine yeni baştan temel olmuştur.

Kurtuluşun ilk yıl dönümü, İstiklâl savaşını yeniden başarmak kadar heyecanlı olmuştu. Onun yerini dört yıl sonra da aynı heyecanla anmak yurdu sevmek ve hayata bağlılığımızın güzel bir delilidir.

Garra Sarmat

5037701
1946/320-323

Barış Meselesi : 3

Rahmi BALABAN

Ruso ile Kant ve karşılarında Napolyon

(İçtimai mukavele) nazariyesiyle Ruso, futuhat hakkını tamamen red eder ve milletlerin kendi kendini idare hakkı üstünde ısrar ediyordu. Rusoya göre sosyete futuhat mahsulü olup başında Tanrı gölgesi, Kral olan bir Hiyerarşiye değil; adalete bağlı kalmağı andlaşmış bir vatandaşlar misakına dayanır. Vatandaşlardan her biri genel menfaat namına kendi hurriyetinden birazını feda ile, karşılıklı birbirlerinin haklarını tanımak zorundadırlar. İnsanlığa en büyük iki nimet olan hurriyet ve sulh için tarih boyunca Buda, garp filozofları, İsa, Rönessans mütefekkirleri derin iştihak duymuşlardı. Fakat Ruso bunların hepsinden daha heyecanlı dirik bir ifade ile hurriyeti anlattı. Fransız ihtilâhı, Ruso'nun bu hurriyet kasidelerinin fiil hâline gelişidir. Hurriyet iştihakı, Fransadan diğer memleketleri de sardı. Şiller ve Göte gibi dahi Alman şairleri Rusonun takdikarı oldular. Ama Almanyada onu en derin anlayan (Kant)dır.

Kanta göre siyaset ahlakın tatbikatıdır. Yani siyaset : hurriyet, müsavat ve kardeşlik rejimi olmalıdır. Kanuna herkes hurmet etmeli ve karşılıklı herkes bir birini saymalıdır. İnsanlık için bu prensipler üstüne dayanan bir Cümhuriyet zaruridir. O sırada Fransız ihtilâhının patlamasını gören Kant,

onda, bu prensipleri görüp sevindi.

Bir milletin içinde fertler, prensiplere dayanarak nizam içinde yaşıyorlarsa milletler arası da o prensibe dayanmalıdır. Böylece sulh: hurriyet, müsavat, kardeşlik, bir kelime ile adalet üstüne dayanmalıdır. müstakbel beşeriyetin hur ve ahenkli hak — vazifeleri, insanın hurriyetine dayanır. Kanta göre vazife :

Vicdanımızın (kat'i emri) olup karşıımızdaki insanı, bir vasıta gibi değil, bir gaye olarak almaklığımız gerektir. O suretle hareket etmeliyizki bu, evrensel bir prensip sayılabilirsin : Başkalarına kendine, yapılmasını istediğin şeyi yap.

Kendine yapılmasını istemediğin şeyi başkalarına yapma.

Bu iki prensip, hem fertler arasında hem devletler arasında yürümelidir.

Kanta göre — ne hikmet hükümet, ne müvazene bahanesiyle istilâ harbı aslâ caiz değildir. Devletler hur birer Cümhuriyet olup hepsi bir federasyon teşkil etmeli ve bunlar ebedi prensipler kurmalıdırlar. Aralarındaki münasebette, ahlak ve hakka danyanmalıdır. Kantın (ebedi sulh projesi) nin bazı maddeleri şunlardır :

1 — Yeniden harp vesilesi olacak gizli

maddeleri bulunan hiç bir sulh andlaşması, bu adı taşımağa lâyık değildir.

2 — Küçük büyük hiç bir devlet, başka bir devlet tarafından — ne veraset ne değişme, ne satın alma, ne armagan tarikiyle — alınmış olmayacaktır.

3 — Zamanla ile, daimi ordu usulü kaldırılacaktır.

Fransız ihtilâhı, 1791 anayasası ile şu esası kabul etmiştir : Fransız milleti, her türlü futuhat maharebelerinden vaz geçmiştir. Ve kuvvetlerini, başka bir milletin hurriyeti aleyhine aslâ kullanmayacaktır.

Lakin Napolyon iktidarı eline alınca, sanki inkilâp devam ediyormuş gibi görünerek, işi inkilâp yapma fikri altında futuhat saldırganlığına çevirerek Avrupayı ateşe verdi.

18 inci asır Avrupası, birbirine düşman kibirli krallıklar diyarıdır. Böyle bir kıt'ada (able de St Pierre) 1729 da, Avrupa devletlerinin büyük bir kongra yaparak milletler arası bir mahkeme kurulmasını ve dikenli işlerin bu mahkemeye verilmesini ve bu mahkeme emrinde orduların bulunmasını teklif ediyordu. Adalete dayanan bir politika ve barış tohumları ekilmeğe başlandı. Bu tohum, en iyi, yeni kurulmuş olan genç ve hur Amerikada filizlenmiş yüz tuttu: Vaşington : «Benim son ve en büyük dileğim, yer yüzünden insanlığın bir çibani olan harbı yok etmektir» diyordu.

Böylece (adalete dayanan barış) fikri, zayıf bir kandel ışığı hâlinde idi. (kuvvete dayanıp büyüme) politikası şüphesizki kuvvet leyürüyordu. Napolyonun yaptığı bu idi.

Ancak Napolyon (kötü komşu) yüzünden buna mecbur olduğunu söyleyenler vardır. (*) Napolion, tarihte harp ve tahrip ile değil büyük medeni eserlerle adını bırakmak istiyordu, derler.

Napolyon, 1796 da şöyle diyordu: «Eğer dünyada bir sulh kurulacaksa bu benim elimle kurulacaktır. Zira ben bunu başkasına bırakırsam, o iş benim, bütün zaferlerinden üstün bir iş olur. »

(Fontanes) tede şunu söylemiştir : Dünyada iki kuvvet vardır; kılınc ve fikir. Fikir ile şunları kast ediyorum : Medeni ve dini müesseseler. en son kılınc, fikre yenilecektir »

Napolyon, Senthelende yanındakilere şöyle diyordu :

Bütün harplarım, bir Avrupa federasyonunu kurmak içindi. Moskova seferiyle meselelerin harp safhası bitmiş idi. inkilâp sona ermişti. Yeni bir âlem kurmak üzere idim.

İhtiyarlık günlerimdede ata binip köy köy dolaşarak köylülerin şikâyetlerini dinliyecek ve onların dertlerine deva bulacaktım. Dolaştığım yerlerde iyi fikirler saçacaktım.

Ama bu sözlerinde samimi de olsa Napolyonun hatasında, diğer saldırganlarınkinin aynidir : Zulümle adalete; kanlı harplarla sulhu koruyabileceğini sanmak. Nezdinde insan hayatının hiç kıymeti yoktu. 1813 de Metternich Dresde de şöyle diyordu :

Benim gibi bir adamın bir milyon insanı harcaması çok mu?

Belki tacımı kayp ederim ama dünyayıda harabeye çevirim.

(Davamı sayfa 10 da)

(*) Canton : Napolion antimilitarist

İstiklâl Harbine dair bir eser

26 Ağustos münasebetiyle

“Yeni Onbinlerin İnışı,”

Garra Sarmat

(geçen saayidan Devam)

Bu son telsizin aynı kelimeleri tekrar ettiğine göre diğer telsizlerin muhaberesini karıştırmak için yapıyordu. galiba» Türk ordusunun büyük kısmı ile taaruz ettiği esnada şimal gurubumuzda bütün kuvvetile düşmanı arkadan tazik etse ve II kol ordu yandan taaruz etse idi. Yunanlılar uğradığı felâket te o zaman berakis olarak tecesseli edecekti. Bunla beraber başkomutanlık, mütenakız ve gayri kabili icra emirler verdiğinden ve üç kol ordu komutanları da ordu tarafından verilen emirleri bir ahenk dairensinde tatbik etmemeleri yüzünden felâketin müsebyileridirler. Ayrıca en mühim zamanlarda yüksek komutan mevkilerine layık subaylardan mahrum idik.

Sahife : 65

«Telsizle irtibata gelmek için çok uğraşmıştık. Gayretlerimize cevap veren olmamıştı. Bilakis bizim için, ne konuştuklarını meçhul ve fakat her halde kendi muzafferiyetlerinin destanını söyleyen Türk telsizlerinin mütemadî faaliyetini dinliyorduk.»

31 Ağustosta sabah saat on birde cenuptan Türk Kafkas tümeni Yunan tûmenini gafil avlıyarak «düşman topçusu tam faaliyete başlamıştı. Düşman mermileri iyi hesap edilmiş isabetli vuruşlar yapıyordu.»

Sahife : 71

«Köprüye varmadan evvel Türk topçusu

ateşiyle önümüzde adeta bir duvar tesis etmişti. Türk avcıları köprüye yetişmiş ve bunlardan bazıları piyademizle süngü süngüye muharebeye tutuşmuştu.» Sahife : 75

«2 Eylülde yürürken, Çavdarhisar köyü yanında bulunulduğu sırada saat on birden biraz evvel bir tayyarenin cenubî garbî istikame'inden geldiği görüldü. Öncü komutanı derhal tanıtın bizlerinin seyrilmesini emiretti. Yürüyen kolu tanıyan tayyare yanaşarak ve aşağıya inerek bir demir kotu attı.

1 Eylül 1922 de — «Bütün tahminlerin hilâfına olmak üzere, cenup guruplarının tümenleri düşmanın tazyiki altında süratle Alâşehrin şark tarafında toplanmaktadırlar. III kor düşmanın hiç bir tazyiki olmaksızın Bursanın şark tarafında toplanmaktadır. Süratle inkişaf eden harekete göre, cenup guruplarında izdiham hasıl olacağından vaziyetinizi kendinize göre tayin ediniz. Başkomutan Hacı Anesti. Bu emirden başka tayyarecinin yolda gelirken kendi yaptığı keşfin neticeleri de yazılı idi.» S. : 94

Tümen batıya doğru rucât ederek yola devam kararı verdi. Simav ve yeni köy Sındırğı — Kırkağaç — Soma — Bergama Dikilli yolu ile denize ulaşmıştır. Yolda çeteler ve küçük kuvvetler tarafından takip edilmiştir.

«Şehirler, köyler uzun olan yürüş kolumuzu görünce bizi Türk ordusu zan ediyordular. bundan dolayı herkes toplanıp ilerlediği haber alınan Türk ordusunu karşılamak için, alkışlamak için tertibat alıyordu. Bu cümleden olarak bütün evler, minareler kırmızı renklerle donatılıyordu. Türk ahali yaklaşan kuvvetin Yunan ordusu olduğunu farak edince dağlara çekiliyorlardı» S. 120

Gece olunca, Bergamanın rum ve Türk eşrafından gelerek komutanla görüşmek istediler. Tümenin istediklerini vermek şartıyla Bergamanın yakılmamasını rica ettiler. İstedikleri kabul olundu. 11 Eylülde Yunan Tümeni Dikiliye vardı. Denizi gören erler deniz deniz diye haykırdılar. Bu bağrıışma ile tedai yapan muharrir 2325 yıl evvel yine Anadoluda bir maceradan kara deniz kıyısından kaçan ve Ksenefon idaresindeki on binlerin adını taşıyan kafileye kendilerini benzetmiş ve eserinin adını Yeni Onbinlerin inışı koymuştur. Bu suretle iki bin yıl evvel de Anadoluya Yunan akını olduğunu hatırlatmak istemiştir.

Dikillide toplanan binlerce Yunanlı göçmen, müsteveli olarak geldikleri bu topraklardan, bir an evvel uzaklaşmağı bu maceranın bahtıyarlığı saymışlardır.

«Bütün asker, muhircılar nakil edildikten sonra... Makineli tüfekleriyle geriye kalan bütün hayvanların imhasını emiretti. Çünkü düşman bunları bize karşı kullanacaktı. Her zaman şahit olduğumuz zorluklar içinde bize hizmet etmiş, bizimle beraber muharebe yapmış olan hayvanları, bize iyiliklerinden başka kabahatları olmadan ve kendilerine minettar olacağımıza, kurşuna dizmeye kalkıyoruz. Atılan kurşunlarla ölmeyen hayvanlar sokaklarda, yaralarından akan kanlarla dolaşmakta ve sokaklardaki kanlı toprakları yalamakta idiler. Manzara çok feci idi.

Giden gemiler, bu kadar çok yük nakli ve Midilliye çıkarılmasından korktuklarından artık Dikilliye gelmez oldular.» Sahife: 150

Sabah güneş doğarken en son birliğimiz kat'i olarak Anadoya terk ediyorlardı., S. 151

O gündenberi güzel, sevimli topraklarımızın kıyılarını yirmi dört yıl yağmuru ve güneşi yıkadı ve kuruttu. Fakat gönüllere sızan hatıralar kolay kolay dağılmıyor.

Bu toprakların tarihine mukadder olan acılar, Ege denizinin iki yanının aykırı menfaatlar peşinde koşmalarından doğmuştur. İki taraf insanları, menfaat birliğine ve karşılıklı saygı duygusuna yükseldikleri gün bu tabiat hakiki kıymetini kazanacaktır. Bu işte bizim iyi duygularımız el ile tutulur bir hakikat taşımaktadır.

Garra Sarmat

İLÂN

1947 YILI

C. H. P. Sanat Mükâfatı

Müsabakası

- 1 — C. H. P. Genel Sekreterliğince bir piyes müsabakası açılmıştır.
- 2 — Bu müsabakaya 1940 yılından sonra yazılmış ve basılmış veya basılmamış, oynanmış veya oynanmamış, yalnız telif eserler kabul edilecektir.
- 3 — Müsabakada birinci gelene 3.000, ikinci gelene 2.000 ve üçüncü gelene de 1.000 lira mükâfat verilecektir.
- 4 — Bu müsabakaya katılma şartnameleri, C. H. P. Genel Sekreterliğinden ve bütün Halkevi Başkanlıklarından alınabilir.

(Aslının aynıdır.)

EGE'NİN MİLYONLARI

Küçük Mendereste Hayvancılık ölüyormü ?

Toprak Kanununun Veterinerlik Cephesi

YAZAN:

Dr. Vet. Sıtkı Şükrü Pamirtan

- II -

Sayın Tarım Bakanımıza

Memleketimizde meslek ve ihtisasa henüz lüzumu kadar kıymet verilmediği için her işimizde mutlaka bir bozukluk ve aksaklık görülmektedir.

Topraksız köylülerimizi topraklandırıp iş ve güç sahibi etmek için hükümetimiz toprak kanununu çıkarmıştır. Fakat her nedense bu kanun, daha ilk tatbik edileceği bir yerde tatbikata uygun gelmemektedir. Çünkü bir çok haklı ve tabii engellerle karşılaşmaktadır.

İşte bu önemli engeller yüzünden kanunun daha şimdiden tefsirine lüzum hissedilmektedir.

Toprak kanunu, işletilmeyen toprakların işletilmesini istiyen özlu güzel bir kanundur.

Yalnız bu kanunun Ege bölgesindeki tatbik şeklinde dikkatle üzerinde durulması lazımgelen pek tabii ve canlı sebebler vardır.

Bu kanun yapılırken, Ege bölgesinin Coğrafi ve ekonomik vaziyeti ile Tarihi hayvancılık durumu üzerinde çok esaslı tetkiklere ihtiyaç vardı.

Meşhur coğrafiya alimi Strabon'un Ege bölgesine ait tarihi notlarını gözden geçirdiğimiz zaman, Küçük Asyadaki, Toisonne d'Or adını verdiği güzel bir cins Merinos koyunları ile, bu büyük bölgedeki siteleri

ve Halk yığınlarını beslemiş olan büyük hayvancılık hareketleri, (süt, Tereyağı, yün, yapağı ve dokuma tezgahlarını) göz önünde tutarak Planlı bir Zootehni programına uygun gelecek şekilde bu ana toprak kanununu esaslı bir şekilde ortaya koymak lazımgelirdi.

Strabon'un Paris coğrafiya Enstitüsündeki kitap sarayında Latince olarak bulduğum ve 1926 yılında Paris üniversitesindeki akademi huzuruna sunduğum doktora tezime Fransızca olarak nakl ettiğim Küçük Asya gezileri hakkındaki notlarında önemle kaydettiği sahifelerde bizim işimize yarıyacak öyle bilgiler varki, Tarım bakanlığımızla büyük Millet Meclisindeki Ziraat encümenimizin bu hususta esaslı incelemelerde bulunmaları gerekliydi.

O devirlerde İngiltere ve Fransa'daki kumaş tezgahlarına satın alınan en iyi ve güzel yün ve yapağın Küçük Menderes bölgesinde yetişen cins Merinoslardan elde edildiğini düşünerek, Toprak kanunu yapılırken bu bölge de ki arazinin iklim şartlarının Golf Strim bölgesi gibi bir nevi imtiyazlı Tabiat arazisi olduğunu göz önünde tutmak mecburiyeti vardı.

İşte bu maksatlardır ki, Paris üniversitesinden ihtisas diplomasile ana vatana geldiğim gündenberi ya tarım bakanlığı teşkilatında ve yahut Türkiye büyük millet meclisindeki Ziraat encümeninde çalışmak için

25 yıldanberi bu mevzu üzerinde uğraşmaktayım.

İşte bu ilmi, fenni ve tarihi problemler ele alınmadığı içindir ki Toprak kanunu, Küçük menderes bölgesinde tatbikata uygun gelmemektedir.

Şimdi bu önemli düşüncemizi bu kanun kabul etmiş olan sayın millet vekillerimizle birlikte gözden geçirelim.

1 — Küçük Menderes arazisindeki Toprak durumu, yalnız sade bir çiftçilik için değil, daha ziyade hayvancılık bakımından Flora vaziyeti itibarile büyük bir kıymet taşımaktadır. Butün Menderes ovalarının başlıca hususiyeti de budur. Çünkü buradaki Flora vaziyeti başka illerimizde ki şartların çok üstündedir. Bilhassa Merinosların vaktile ana vatani sayılan bu yerlerde hem iklim şartları, hemde yün ve yapağın ipek gibi yumşak, fazla ondüleli ve sağlam telli olmaları itibarile dünya piyasasında Türk yünlerinin kıymet ve üstünlüğünü gösterecek yep yeni bir etüd mevzu'unu teşkil eder.

2 — Tabiat kanunları, bu araziye kış ve ilkbahar mevsimlerinde bilhassa hayvanların ve yavrularının barınmaları için en müsait şartları büyük bir imtiyaz şeklinde yalnız Küçük Menderes ovalarına vermiştir.

3 — Ege bölgesinin coğrafi, ekonomik durumu sebebiyle Yunanistan, Adalar, Malta Kıbrıs, İskenderiye limanlarına her sene ilkbaharda körpe kuzu sevk eden ve İzmir İstanbul — Ankara şehirleri halkına ilk mevsim kuzularını temin eden bu derece zengin ve hareketli bir kazanç ve gıda bölgesini nasıl ihmal edebiliriz?..

4 — Türkiye de esaslı bir şekilde ilmi araştırmalara kıymet verilmediği gibi büyük bir Türk Akademisi mevcut bulunmadığı için bu uğurda çalışmak ve hizmet etmek isteyen olgun münevverlerde kendi köşelerinde ihtiyarlayıp gitmektedirler. Bunun için memleketimizde bir an evvel hem Aka-

demî kurulmalı, hemde büyük millet meclisinde bu gibi kanunların ilmi ve fenni cephelerini inceleyip geri çevirecek mutassıslarımızda bulunmalıdırlar.

* * *

İlim ve tecrübelerle dayanmayan kanunlar ve nizamlar, tabiat kanunlarına da aykırı oldukları zaman, netice istenildiği gibi çıkmaz.

Bunun için Toprak kanunun yalnız Ziraatçılık için değil aynı zamanda Planlı hayvancılık cephesinden yeniden tetkike büyük ihtiyaç vardır.

Memleketimizde planlı hayvancılık haritası yapılarak işlenecek arazi ile hayvan beslenecek ve yem gıdası elde edilecek arazilerin bu haritada gösterilip hem coğrafiya kitaplarında çocuklarımıza hemde halkımıza ve köylülerimize bütün bunları göstermek ve öğretmek suretile faydalarını anlatmak zorundayız.

16 yıldanberi köylerde ve köylerimizin sosyal hayatları içinde bir Halkevli sıfatıyla çalışmakta ve dolaşmaktayım.

Gördüğüm canlı vakıalar ve edindiğim tecrübeler bu müsbet fikirleri vermiştir.

Ege bölgesinde her cins hayvancılık için devlet elile hazırlanmış bir programla işe başlamak ve bu yolda yüz yıllar boyunca çalışmalarımıza devam etmek karekterini yaratmak lâzımdır.

Bilhassa (Tire - Ödemiş - Söke - Kuşadası - Bayındır) ilçeleri ovalarında daha güzel bir Flora ve iklim şartları varki, buralardaki Toprak dağıtımını bir Planlı hayvancılık Tarım haritası ile tesbit ettikten sonra yapmak lazımdır. Menderes bölgesindeki Hayvancılık durumunun önemli bir tarihi olduğu gibi sıhhat, gıda, ve kazanç bakımından milli ve ekonomik bir kıymeti vardır.

Şimdi bunları tetkik edelim :

Tire ilçesinaeki hayvancılık bakımından

mera ve kıslamzk vazifesini gören arazi, (Mandırılık — Taşagıl — Urfalı) adları verilen yerlerdir ki bunların üçüne birden (Burgaz Ovası) denir. Bundan başka (Doyranlı Akkoyunlu) ovaları vardır. İşte bu arazi insan eliyle olduğu kadar, hayvanların dili ve dişleriyle de işlenmektedir. Yani her sene kışı geçirmek ve ilkbaharın sıhhat ve gıda kalorisini aldıktan sonra İzmir istanbul Adalar ve Yunanistandaki hayvan pazarlarına ve mezbehalara sevk edilmek üzere onbinlerce Hayvan ve kuzular Menderes arazisinde ağmakta ve beslenmektedir.

Bursa ve Balıkesir havalisinden Menderes ovalarında kıslamak üzere 10 bin sığır ve 20 — 30 bin koyun buralara getirilir. Bu hayvanlar beslenip kışı geçirdikten sonra ilkbaharda kuzuları mezbehalara sevkedilir. Bu suretle halkın et gıdası temin edilir. İşte bu besleme ve gelişme usulü kendi kendine Rasyonel bir şekilde asırlardanberi devam etmektedir. Bu suretle halkın et gıdası temin edilir. Beslenmiş hayvanlar gittikten sonra yerlerine memleketin hayvan pazarlarında toplanmış zaif ve yeni hayvanlar getirilir. Ve mülemedi bir devir yapılır Menderes arazisi Ege hayvancılığı için bu suretle Toprağı işleten güzel verimli bir (Pay Mahalli vazifesini görür.

Aynı zamanda metruk zannedilen bu arazi hayvancılık bakımından daha verimli bir şekilde işletilen (Büyük randımanlı) arazi planına girmektedir.

Şu halde bu arazi, kanundaki işlenmekte olan arazi tarifine neden girmiyor? Avusturya Kanada gibi büyük hayvancılık yapan memleketlerde olduğu gibi, bizdede hayvancılık plânına göre (Mera) olabilecek arazi ayrılmış mıdır? Bir fikir olarak ortaya koyduğumuz bu düşüncelerimizde hiç bir kastımız da yoktur. Yalnız Burgaz ovası 10 bin dönüm tutarında, diğer meralar ise dağ tepeden ibarettir. Bu işler için tarım Bakanlığımız ne düşünmektedir? Biz çiftlik sahiplerini değil köylülerimizi, hayvancılık hareketlerini düşünerek bu yazıları yazmış bulunuyoruz.

(Damı var)

Dr S. Ş. P.

Baris Meselesi

Ruso ile Kant ve

Karşılarında Napolyon

(5 inci Sahifeden Devam)

Fransız İnkılabının Gayesi :

(Hukuku beşeri) ve insan kardeşliğini yapmak için Napolyonun elinde bir yırtıcılık bir tahripçilik vasıtası oldu.

Şatobriyan : « Napolyon, gençliği adeta büyüledi. gençliğin vahşi kuvveti bir prestij başladı. Ve her hırsla da, öyle hareketle onun vardığı noktaya varabileceği ümidini verdi. » der. (1)

(Taine) de : « Napolyon, insanlığı eski kabile barbarlığına düşürdü » der. (2)

Napolyon, bilerek biniyerek yaptığı iyiliklere rağmen kötü dehasıyla, kendinden sonra genlen nesilleri zehirledi; bunlar ondan ilham alarak onu taklit ettiler.

Napolyonun gidişi makyavelizmden başka bir şey değildi. Tam bu sırada (Darven) nazariyesi de kuvveti desteklemeğe başladı. gelecek mekalede bunu görelim.

Rahmi Balaban

(1) Châteaubriand : Memoires d'autre tombe

(2) Taine. Régim moderne

1908
den evvel

Tiyatromuzda Dekor ve Makyaj

Kemal Kâmil AKTAS

1908 den evvel Türk sahnesi denildiği vakit'akla gelen Gedikpaşa tiyatrosundan sonraki devirdir. Büyük vatanperver Namık Kemal vakasiyle bir gecede yakılarak ortadan adı kalkan Kedikpaşa tiyatrosu bu tarihi hadisesiyle Türk sahnelerine sıkı ve manasız sansör konulmağa sebep olmuştu. Manakyan tiyatrosu bu amansız sansör altında ancak Fransızceden tercüme edilen aşk ve macera ve hırsızlık üzerine yazılmış Melo dramları oynardı. Osmanlı dram kumpanyası altında Gedikpaşa tiyatrosunun devamından başka bir şey olmıyan Manakyan tiyatrosundan başka İstanbulda Komik Abdi ve Komik Hüsnü tiyatroları da belli başlı tutulmuş sahnelerindendi. O devirde Türk tiyatrosunda dekor bu güne göre çok basitti. Sahnede mücessem dekor görmek mümkün değildi. Bir odanın gardirobu, kütüphanesi kapu, pencere, Karyola, büro gibi eşya heman heman perde de resim edilmiş, müsattah şeylerden ibaretti. Ortaya halı yayabilmek, bir kaç kanepi koymak ile bu dekor tamamlanmış sayılırdı. kulisler birbirine paralel renkli tahta satırlardan ibaretti. O devirde de Türk aktörleri kulis kelimesinin karşılığını bulmuşlar koyuntu (*) demişlerdi.

Kulisli yerlere göre renklerle boyanmış meselâ oda veya salonu perdesine göre kulisler renk alırdı, bahçe, dağ ve orman perdesinde kulislerde yeşillikler, ağaç yapraklarıyla boyalı olurlardı. Suflör kutusu mutlaka sahninin önünde dururdu. O devirde suflör bu kutusuyla bir gizlilik ifadesi olduğu için seyircilerin kulağında suflör fısıltısı mutlaka yer bulurdu. Meselâ piyeste ç, ş, p gibi heceleri kulakta yer yapan

cümleler çabuk duyulur, meselâ suflörün fısıltısında sa, ça, pa heceleri duyulursa aktörün paşa bahçesindeki köşkte de bu fısıltıyı adeta tercüme ediyormuş gibi bir tessür bırakırdı. O devirde dekordaki zayıflık gibi makyajda çok basitti. O zamanlar da bıyiksız çok kötü bir telekiye uğrardı. Bıyıklarını traş etmek erkeklik izzeti nesfini kayıp etmek manasına geldiği için aktörlerimiz bıyıklı bir simanın her makyajı kabul edememiş pek tabii bir şeydi. Münakiyan tiyatrosunun meşhur artisti Aleksaniyan efendi aktörlük mesleğinin icabı olarak bu ananeyi bırakmış, bıyıklarını traş etmiş olduğundan siması her makyajı alıyordu. Aleksaniyan efendi icabında posbiyik bir serhoş tipi yaratıyordu, lüzumunda ince bıyıklı bir genç olurdu, bazen de tüsüz bir köse insan tipini yaratıyordu. Makyaj ilmi o devirde bu günkü kadar ilerilememiş idi. Bu gün gördüğümüz kuvvetli makyajlarla dişleri dökülmüş gibi görünen tipleri sahneye çıkarmağa imkân yoktu.

Kaşlarını boyamakla, çatık kaşlı tipler yaratmak, saçlarına pudra ekerek beyaz saçlı görünmek büyük maharetlerden sayılırdı. Aktör kaşlarını müsbet mantarı yakarak onun ismi ile karartırlar. Mantar ismi mendil ile silinince çabuk çıkan yüzünü su ile yıkamağa lüzum duyurmadan çıkaran bir karatı idi.

(*) Koyuntu sağuklu nahin yer manasınadır.

Halk Edebiyatı araştırmaları :

ELESGER'in Neşr edilmemiş şiirleri

V

Hikmet DizdarOğlu

— T —

— 35 —

Camalın şövlesi (1) nur-i tecellâ
Yayılf tutuftu mahalı Hurşut
Açıldı nikabın ay kabağından
Aldı baştan ağı (2), kâmalı Hurşut.

Servi kimi sıgal (3) verif anası
Goşunda goşvara (4) kızıl (1) denesi
Bağçalar bülbülü, güller sonası
Dağların ceyranı, maralı Hurşut.

Sağdışı Melikti, var toy, pusatı
Anası nazenin, Hemze'di zatı
ELESGER'en bu cür (6) kızın kıymatı
Min tümen başlığı bahalı Hurşut.

— Ü —

— 36 —

Tavuh kimi kalhtı bulak başından
Bütün gözellerin gözeli Güllü
Almadır yanağı, billor puhağı
Dudakları meyli, mezeli Güllü

Kıya (7) bahtın meni saldın firkata
Yusuf kimi nece tüşüm gurbete
Hicran dertlerini saldım zillete
Senin görsem derdim azalı Güllü.

ELESGER kurbandı ay boyu mine

İnciden, mercandan düzüf göğsüne
Tersa yüzün görse teze gelir dine
Âlem görse gider saz alı (x) Güllü
Feleğin cebrinden el te'nesinden (8)
Derdim artıf bir ummana dönüftü
Dostun firkatından, yâr hesretinden
Bahar mağa (9) zemistana (10) dönüftü.

Aşkın girdabında düşmüşem lenge (11)
Torba-keşler te'ne kılır püşenge
Gürbe (12) şire (13) dönüf, muşlar (14)
pelenge (15)
Bekke kızıl gergedana dönüftü.

Ârif bu sözleri fikreyle derin
Artırma derdini sen ELESGER'in
Kible-nüma mühebbetli dilberin
Meyli bizden gayri yana dönüftü.

— Z —

— 38 —

Kabiliyet de, me'rifet de kalmadı
Bu cihanda senin kimi can olmaz
Camalını gören tapar imanı
Görüp ayrı tüşen müsülman olmaz

Seni gören aşık tüşmez hevesten
El götürmez bu mihnetten, bu bes'ten
Mühteser meyilin dönse herkesten
Gözünde nur, cisminde hiç kan olmaz.

(x) Yâni âşık olur.

Halkevi Haberleri

Spor kolumuz

Bir müddetten beri devam eden 3.cü kategori Basketbol maçları sona ermiş ve neticede birinci Altay, İkinci İkiçeşmelik, üçüncü Altınordu olmuştur.

Altay takımına birincilik bayrağı ve İzmir Spor takımınada centilmenlik bayrağı verilmiştir. Puvantaj vaziyeti şöyledir. 1.ci Altay, 2.ci İkiçeşmelik, 3.cü Altınordu, 4.cü Halkevi B., 5. ci Salhane, 6. cı Halkevi K. 7.ci İzmir Spor olmuştur.

9 Eylül sabahı Halkevimiz adına Karşıyakada büyük ATATÜK'ün annesinin kabrine diğer çelenkler arasında bir çelenk koymuş ve köycüler kolumuz başkanı Doktor Sıtkı Şükrü Pamirtan tarafından bir nutuk söylemiştir.

Öğleden sonra ATATÜRK heykeline de bir çelenk konmuştur.

Gece İzmirin kurtuluş bayramı şerefine musiki kolumuz tarafından güzel bir konser verilmiştir.

10 Eylül salı günü (Ankara — İstanbul İzmir Satranç meraklıları arasında, evimiz spor kolu tarafından hazırlanmış olan Satranç turnovası müsabakalarının küşat merasimi İzmir Fuarındaki tenis kulübü salonunda büyüklerin ve Evimiz başkanlarının huzuriyle yapılmıştır.

Kudretten çekilif kaamet'i şahbaz
Sen gelen yollara özüm pey'endaz (16)
Men ölüm aç üzün çok eyleme naz
Göz göze bakmasa mehriban olmaz.

ELESGER'm yandım yandım alıştım
Pervane tek ateşlere sarıştım
Pinhan derdim dert bilmeze danıştım
Sensiz bu derdime bir derman olmaz.

S E M A İ

— I —

— 39 —

— Karısı için —

Ala gözlü nazlı dilbar
Elinden havarın (17) var mı
Dört yanındır bağça söğüt
Gülünden havarın var mı.

O zaman ki geldin bize
Mayıl olduk ala göze
Zivilin (18) çıhıftı dize
Külünden havarın var mı.

O vahit ki gelin oldun
Kabırgası kalın oldun
Kaynanana zalim oldun
Dilinden havarın var mı.

Dama düşüpsen henekten (19)
Suyun kurtuluf senekten (20)
Memen çıhıftır köynekten
Donundan havarın var mı.

ELESGLR'nen eyler dâva
Ârifler bahsın hesava (21)
Cehezindi delik tava
Malından havarın var mı.

D Ü Ğ Ü N

— E —

— 40 —

Canımı kurvan edvem
Hali bilen, şiirin güllen

(Devamı Gelecek sayıda)

MEHMETCİK ABİDESİ

BİZDEN NELER İSTİYOR ?

Sayın Başbakanımız Recep PEKER'e

29 Ağustos 1946 Perşembe akşamı, İzmir'den Dumlupınara hareket eden merasim trenindeyiz. Zafer tepedeki Mehmetcik abidesine gidiyoruz. Menemenden sonra karanlık çöktü. Trende büfe yoktu. Aç, susuz kaldık.

İzmirden merasime giden üç mümesilden başka bir çok aileler ve yolcular da vardı.

Manisadan il genel meclisi adına Hilmi Bakır ve bir kaç akadaş daha bize iltihak ettiler.

Yolcular, trende bir büfe bulacaklarını ümit ederek hazırlıksız binmişlerdi. Yolda hepimiz aç ve susuzaduk. İstasyonlarda gece olduğu için bir şey bulamıyorduk. Esasen hususi terende mütemadiyen yoluna devam ediyor ve bazı büyük istasyonlarda bile pek az kalıyordu.

Yolcular arasında karı koca bir eczacı arkadaş vardı. Bunlarda, bir çokları gibi iki bayramı birden geçirmek için Mehmetcik abidesi merasimine gitmeği düşünmüşler ve Devlet Demir yollarının gazetelerdeki tenzilatlı davetiyesinden cesaret almışlardı. Fakat dönüşte pişman olmuşlardır.

Halbuki merasim trenini harzırlayanlar bütün yolcuların bu sıcak günlerde muhtaç bulundukları bir yudum suyu bile düşünmemişler. Büfesiz, susuz, temizlik işlerini bile yapacak bir kimsesi bulunmayan Koca merasim tireninde iki gece neler çektiğimizi allah bilir..

Mesele bu kadarla kalsaydı zararı yok!..

YAZAN : Sıtkı Şükrü PAMİRTAN

Ertesi sabah Selki Saray denilen durak yerinde indik. Davetlileri karşılayan hiç bir kimse yoktu.

Biraz yürüdükten sonra söğütler kenarında Kutahyadan getirilmiş otübüslere sokulduk, şöforler içeri almak istemediler. Afyon Emniyet müdürüne baş vurmak lazım imiş. Temsilci vesikalarımızı gösterdik otübüye girdik. Fakat İzmir ve diğer istasyonlardan D. D. Yollarının gazetelerdeki açık davetiyesi üzerine ve milli hisselerle Mehmetcik merasimini görmek için bizimle beraber gelmiş olanları otübüslere sokmuyorlardı. Bir çok aileler yakıcı bir güneş altında, toz, toprak içinde abideye kadar sekiz kilometre yürümeğe mecbur olacaklardı.

Nihayet bu sahipsiz kalan yol arkadaşlarımızı ve hemşerilerimizi de otobüslere aldirmek için askeri Komutandan yardım istedik. Komutan şöforlere emir verdi. Emniyet müdürünün yapmak istemediği iyiliği yaptı. Hep birlikte Mehmetcik abidesi huzuruna çıktık.

Ne yazık ki, 24 yıldanberi hep aynı durumda!.. ağaçlar yok, su yok, tribün yapılmamış Her şey iğreti sanki bu muazzam zafer abidesi bizim değilmiş gibi feci bir ihmal ve lakaydı duşünde içimiz sızladı.

Merasim ve geçit resminde hazır bulunanlar, tıpkı Kербelâ çöllerinde imiş gibi susuz ve ağaçsız bir mukaddes vatan köşe-

947 yılı C.H.P. Sanaat mükâftı

Piyes müsabakasına katılma şartları

1 — C. H. P. Sanat mükâfatı Piyes müsabakalarına katılmak isteyen piyes yazarlarının eserlerini 1947 yılı Ocak ayının 15'ine kadar C. H. Partisi Genel Sekterliğine vermiş olmaları veya bu eserleri bu tarihe kadar teahhütlü olarak postaya vermiş bulunmaları şarttır.

2— Eserler eğer basılmış değilse, kâğıdın yalnız bir yüzüne yazılmış olmalı ve iki nüsha olarak gönderilmelir.

3— Müsabakaya 1940 yılından sonra yazılmış ve basılmış veya basılmamış, oynan-

ma, veya çitilmiş telif eserler kabul edilecektir.

4— Gösterilen eserlere rumuz konmaya yacak, sahiplerin açık isim adresleri bulunacaktır.

5— Müsabakada birinci gelene 3000 ikinci gelene 2000 üçüncü gelene 1000 lira mükâfat verilecektir

6— Eserleri tetkik edecek olan jüri heyeti C.H.P. Genel sekreterliğine müracaatı üzerine İstanbul Üniversitesi, Ankara Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi. Devlet Konservatuarı ve İstanbul şehir tiyatrosunda seçilecek üç eser zat ile C.H.P. Genel Sekreterliği tarafından bu alanda tanınmış şahsiyetler arasında doğrudan doğruya seçilecek üç zattan müteşekkil olacaktır.

7— Müsabaka neticesi 23 / Şubat /1947 Pazar günü ilan edilecektir.

8— Müsabakada derece kazanan eserleri bastırmak, Halkevinde ve Halkodalarında temsil ettirmek hakkı C.H.P. Genel Sekreterliğine ait olacaktır Yazarı isterse eserini Halk evi dışında temsil ettirebilir.

sinde acı duyarak, buram bıram ter döküyorlar ve askerlerimizle topçularımız gecit resmi yapırlarken havaya kalkan toprak yığınları içinde perişan bir hale gelmiş bulunuyorlardı.

Biz İzmirli, 24 yıldanberi arteziyen koyuları açılmamış olan bu mukadees şehit Mehmetcik meydanından, karşıyakada yüzbinlerce lira masraf edilmekte olan ve motörle yerden su çıkarılarak orman mühendislerimiz için hususi bir malikâne gibi fantazi bir durumda bulunan orman fidanlığı teşkilatının, hemen buraya kaldırılmasına rica etmeyi düşündük.

Sonra şehit Mehmetçik'in Türk milletinden ve büyüklerimizden neler istediğini düşündük.

1 — Selki saraydan Mehmetcik abidesine kadar sekiz kilometrelik bir kör hat yapılmasını

2 — Karşıyaka vapur iskelesi yanında boşa akan iki arteziyen kuyusu gibi her vilayet bütcesinden üç arteziyen açılarak, buraların Ormancılarımız tarafından ağaçlandırılmasını.

3 — Geçit resmi yapılan yolun hiç olmazsa 500 metrelik kısmının asfalt hale getirilmesini ve burada esash bir tribün yapılmasını

4 — Bu merasim işlerinin yalnız mesul bir makamın eline verilerek intizama konmasını.

Çünkü dönüşte trende Eczacı arkadaşla refikası çok ağır hasta düştüler.

Milletler karagünlerini düşünmedikçe iyi günlerinin kıymetini takdir edemezler. Dumlupınar ve Başkumandanlık meydan muharebesinde Şehit düşen Mehmetçikleri ve büyük Atatürk ile tarihi komutanlarımızı, Türk milletinin ve gençliğin milli Viedanında ebediyete mal etmek istiyorsak, sayın başbakanımız Recep Pekerden bu dileklerimizden önemle ele alınmasını samimi dnygularımızla rica ediyoruz.

Sıtkı Şükrü Pamirtan

EGE BÖLGESİ OYUNLARI

Mahmut R. GAZİMİHAL
DEVLET KONSERVATUARI

III

Efe kelimesinin aslına gelince: bu, *oyunlarda elebaşı* anlamıyla bütünü yaygın olarak kullanılan «Ebe» kelimesinin farklı bir telâffuzundan ibarettir. «B» ve «f» harfleri arasında değişim Türk diyeleklerinde sık sık raslanan olaylardandır. «Ev» kelimesinin bile türlü lehçelerde *Ef, Em, Ep, Üy, İv* gibi şekiller aldığı meşhurdur buna karşılık Uygurcadada bizdeki gibi *Ev* denilmiş olduğu biliniyor. Ebe kelimesi (oyun elebaşı anlamı dışında) Anadolu'da «yaşlı aile kadını ve sayın kadın» gibi ekseriyetle kadınlıkla ilgili kaldığı için, «p» harfiyle olan *Apa* şekli tek başına olarak bazı yurt köylerinde ağabey anlamıyla *Efe* ve *Efi*'nin anlamdaşı bulunuyor (meselâ Yaylagöne'de «Malkara — Tekirdağ») ... *Apa*, doğu lehçelerindeki *Aba* şeklinden başka bir şey değildir: baba, dede ve ağabey anlamlarına gelir. Kaşgarlı sözlüğü Oğuzcada *Aba* ve Karluk Türkmenlerinde *Apa* kelimesinin bizim «Ebe» gibi ana anlamına geldiğini yazmakla beraber *Aba* nın Tibetçede yalnız baba anlamında kullanıldığını da bildiriyor: başka bazı diyeklerde de bu böyledir. Kırgızcada *Apa* şekli ulu aile kadınlarına ayrılmış bulunduğu halde, *Aba*'nın tanrısı şudur: «1. amca; 2. ihtiyarlara hitap tarzı; ulu - küçük abalar folk sayın ihtiyarlar!».

Efe sözünün batı Anadolu'ya münhasır olduğu düşüncesi doğru değildir: Erzurum'da baba anlamıyla kullanıldığı gibi Erzincan'ın bir iki köyünde «Efe oyunu» denilen bir oyun da vardır *Efe* = *Ebe* işitilgi-ni tekiteder. *Efe* sözünü eski osmanlı Rumelinin türkleri arasında da Üsküp'ün ötelelerine kadar hâlâ yer yer kullanılmakta olduğunu soruşturup öğrenmiş bulunuyorum.

Efe sözünün «Efendi»'den kısaltılmasını düşünen Ş. Sami merhumu tenkid etmekle Bedros Keresteciyan'ın bu maddede ne kadar doğru konuşmuş olduğu yeni dil kaynakları yayımlandıktan sonra bütünü anlaşılmıştır o da *Efe* = *Ebe* eşitliğine inanmıştı.

Eski zeybeklikteki *efe*, zeybek ve kızan mertebelerini Bay Murat Sertoğlu şöylece tespit etmiştir, ki Meşrutiyetten önceki durumlarına göre en doğru tarifler olduğunu sanıyoruz: «*Efe*, umumiyetle reis manasına gelir ve başlı başına bir çeteye kumanda eden adama itlak olunur. Bir adam bir defa *efe* oldumu yüze de inse, yahut adamlarını kaybedip kendisi başka bir çeteye nefer olarak katılsa gene *efedir*. Ve ölünceye kadar da *efe* olarak kalır.

— *Zeybek*, çetelerin faal adamlarıdır. Efenin en çok güvendiği adam baş zeybek-tir. Bunlar efenin emriyle hareket ederler Efe'ye hiç bir şey sormaya, ona akıl ver-miğe, mütalâa yürütmiye hakları yoktur. *Efe* «öldür!» dese öldürür, «öl» dese ölür.

— *Kızan*, çetelere katılan en genç ele-manlara verilen bir isimdir. Bunlar hem

Bir Ahlak Felsefesine Doğru

Dr. ZİYA SOMAR

④

(Geçen sayıdan devam)

dar bir sahada hassas idi. Aile haricindeki içtimai faaliyete iştirak ederek vicdan ufuk-larını genişletmek imkânını elde edecektir. Bu da cemiyet için ve ahlak için bir ka-zançtır. "(24)

Böylece, Ahlak kıymetlerini, her türlü dış ve cemiyetten zorlama kaideler ve for-mel hükümler üstünde, insan olarak hürri-yetimizin bizi her yeni tecrübe ile cemiyet şuurumuzda daha aşkın bir merhaleye eriştirdiği devamlı ruh mücadelesi diye olan bir anlayışta (gayeler ve vazifeler) manzumesi değeri ile kaza-nacaktır, fakat burada ferd ancak bir vası-ta değil, belki hürriyeti ile, cemiyetin me-kanik ve biyolojik nizamına (beşeri ve ida-al) ahlak nizamını hakim kılan bir hareket ve terakki prensibidir: Bu prensiptir ki büt-ün tarih boyunca, cemiyet tarafından her türlü beşeri ve hür kıymet duygularımıza karşı çevrilen siyasi, idari ve hukuki forma-lizme ve (tesviye edici) kuvvet sistemlerine karşı kendini ya ahlak nazariyelerinde, ya siyaset ilminde veya felsefede ve hatta, sanatta devamlı bir mücadele cehdi ile tu-tarak gelişmeğe çalışmış ve her devirde bu mücadele tarihin daima değişen, yürüyen bir hareket sebebi olmuştur: İşte millet, kendini bütün bir cemiyet halinde tahak-kuk etmiş bir ahlak cehdi olarak vermek iste-yen bu hürriyet prensibinin, bugünkü dünya, cemiyet bir insan nizamına hakim kıldığı bir içtimai ahlakiyetten başka bir şey değildir. Şimdi bu ahlak prensibi ile, milletin bu

canlı ve tarihi hayat oluşu içine kolayca girebiliriz: Fakat burada felsefi hareketimi-zin zorladığı metodolejik bir zaruret karşı-sındayız: Ahlakta olduğu gibi, millette de asıl prensibe, asıl (içtimai tecrübe)ye var-dıracak hareket, asırlar boyunca bir takım mef'umlar ve sistemlerin durdurulmuş, za-man zaman bu (trajik insan mücadelesi) hareketten kesilmiş, kendini birzarfın içinde ve mevhum sisteminin örgüsünde hapsed-miştir. O halde burada da felsefi hareketi-mizin ilk merhalesi, bir nevi sistem tasviyesi-ne bir nevi mefhum ayıklanmasına bizi sevk etmektedir. Bunu yaparken, cehdimizle ah-laki tecrubeyi yaşamak için olduğundan daha başka türlü bir kesafetle ağırlaştığını hissediyoruz: Ahlak araştırmamızda başka-larının tecrübelerini, insanların bütün bir hayat boyunca birbiri yanında yaşadıkları bu devamlı ahlak cehitlerini, kendimize daha derin daha reel, daha şahsi bir kıy-met duygusu ile girmek için birer (temrin) kabı etmiştik: Şimdi ise, milleti, bizzat bu cehidlerin yakını halinde ve tam bir tecrübenin entegral ifadesi olarak elde edeceğimiz: burada her çekilmiş ufak bir izdi-rabın, her verilmiş bir emeğin, her damla-mış bir alın terinin, birbirinden farksız bir değeri vardır. İnsanlığımızı, müsbet bir şuur içinde yaratan bu eroyik cehitlerin hiç birisini bir milliyet tarihi kendi kıymet çevresi dışında bırakmayacaktır.

Her milletin varlığında evrensel insan iradesinin görülür görünmez, dost düşman çalıştığı bu (mâşeri trajik) bizi ahlak niza-

mının dışına çıkarmaz, sadece bu nizamı kendimizde aşkın kılmaya bizi zorlar: ahlak tecrübesinde cemiyeti kendi vazife ve irade cehdimizin bir hareket vesilesi almıştık, şimdi kendimizi aşkın bir mâşerî ahlak oluşunun hareketi içinde bulunuyoruz: Milletlerin tarihinde her müsbet kıymet, o hareketi içinden besleyen bir andır, ve her şahsiyet o harekette ahlâkî kıymetinin evrensal mana ve gayesini arayan bir ahlak mücahididir. Vatan bu mücahedenin maddi bir tarihi ve milliyet, manevi kazançlarından vucüt bulmuş canlı bir ahlak vicdanıdır: Memleketinin sokaklarını tahammül edilmez bir zindan bucağı kılarak, yurt ötelerinde ve yabancı kahve ve sokak aralarında ruhlarının bütbün genişliğini yaşamağa ve kendi hür dünyalarını aramaya sevk edilmiş olan (Genç Türkler) bu mâşerî ve evrensel ahlak erotizminin bir trajik safhasını yaratmış değilmidiler? Milletlerin tarihini, müayyen devirler içinde ve bazı şahısların kapalı dairelerinde beliren ve başlanan her görüş, cemiyeti bu mâşerî ahlak tecrübesinin ötesinde, statik bir hukuk nizamı olarak almaktan başka bir şey yapmıyor: Cemiyetlerin oluşunda her şahsi tecrübe, ancak bu mâşerî ahlâkiyet içinde kendi tam ve müsbet manasını bulabilir (1293) hareketi, (Mithat Paşa)nın vicdanında infilâk etmiş olan bu trajik cemiyet moralizmin bir safhasıydı: Hiç bir kuvvet, onsuz (1923) e doğru Türk cemiyetini getiremezdi: İşte M. İzzet'i bu madelede: diğer bütün eserlerden farklı olarak, her türlü polemik ve apolojetik görüş darlığından kurtaran bu universalisme'i oldu: Göreceğiz ki o, tarih içinde, kendi mücerred ve münzevi sebepleriyle kendi başına kendini tutmak isteyen bir Türk cemiyetinin gelişmesini değil içinde sayısız cehidlerin, fedakârlıkların ve fikir yaradılışlarının sonsuz anları ve varlıkları kaynaşmış bir (insanlığın oluşu ve

doğuşu) safhasını görmektedir; Herkese karşı aynı tenkid ölçüsüyle aynı değeri vermesi, ve tam bir felsefe kavrayışı ile, bu mâşerî ahlak tecrübesini derin prensibine doğru, herkesin uzandığı ışık katrelerini, büyük bir insanlık kaynağı ile kabul etmesi... Bundan değil midir ?

Ege Bölgesi Oyunları

(Sayfa 16 dan devam)

efenin ve diğer zeybeklerin hizmetlerine bakarlar. hemde çarpışmalarda yer alırlar. Çetelerin köylerle şehirlerle münasebetlerini bu kızanlar idare ederler. Efe birinden para istedi mi elçi olarak kızanlarından birini gönderir. Kızanlar içinde güzel saz çalan, türkü çağırınlar ve efeyi eğlendirenler de bulunur.» (1)

Unutulmasın ki bu kademeleniş Efenin her hangi bir sebeple dağa kalkması üzerine belirip düzdeki obası ve iş gücü başındaki efeler kızanlardan - yani gençlerden bütün yürüklere has geleneğin «büyüğe saygı» vecibesinden başka bir şey beklemezdi zeybek de bilhassa yiğitlik ve oyunlariyle seçkinlik gösterir, ve bütün bu tabirlerin eşkiyalıkla hiç bir ilişkisi kalmazdı. Dr. Kunoş 1886 yılında Aydın'ın Çine zeybeklerinden ilk kelime derleyiciliğini yaparken onların eşkiyayı busbutün başka tabirlerle anladıklarını görmüştü: *Ayakçı*: haydut, eşkiya; *Ayangacı*: tutun kaçakçısı; *Teskin-ci*: gazen eşkiya; *Caris*: edepsiz, kavgacı; *Çalıkakan*: hırsız; *Gezekçi*: eşkiya, haydut Zeybeklikle ilgili tabirleri kötümser (pējoratif) sıfatlar haline ilk düşürenlerin işte böylele eşkiyaların baskın ve zararlarına uğruyanlar olduğundan şüphe yoktu: bizzat Evliya Çelebi böyle haramilerle o bölgelerde defaatla karşılaşmıştı.

(Devamı var.)

(1) Murat Sertoğlu, *Çakırcalı Mehmet Efe* (İstanbul, S. 6 - 7)

Türkiye İş Bankası'nın
Küçük Cari Hesaplar 1946 ikramiya Plânı
Çekilişler : 2 OCAK, 2 MAYIS, 27 AĞUSTOS, 30 ARALIK
Tarihlerinde yapılır.

1946 İkramiyeleri

Adet	ARSA	Liralık	=	3000	Lira
2	1	3000	>	=	4000
2	2	2000	>	=	3000
3	3	1000	>	=	4000
8	8	500	>	=	3000
15	15	200	>	=	3500
35	35	100	>	=	4000
100	100	40	>	=	3000
150	150	20	>	=	2500
250	250	10	>	=	

Türkiye İş Bankasına para yatırmakla yalnız para biriktirmiş ve faiz almış olmaz, aynı zamanda talihinizide denemiş olursunuz

Memlekette tasarruf hareketinin inkişafına hizmet arzusunda olan

OSMANLI BANKASI

Aile Sandığı Tasarruf Cüzdanı

Hesabına tevdiat yapanlara kur'a keşidesi suretiyle ikramiye tevziine karar vermiştir.

KUMBARA

BİRE,
1000
VEREN
TARLADIR

**TÜRKİYE
ZİRAAT
BANKASI**

T. C.

ZİRAAT BANKASI
1946
İKRAMİYE PLÂNI

Artırma hesaplarındaki paralar
 (50) liradan aşağı düşmiyenlere
 verilecek ikramiyeler:

	Tane	1500	Lira
4	>	500	>
4	>	250	>
40	>	100	>
120	>	50	>
240	>	20	>
400	>	10	>

Çekilişler; 15 Şubat, 24 Nisan, 15 Ağustos 25 Kasım, Çekilişlerde, ikramiye çıkmayan yerler için ayrıca 20 Haziran ve 10 Aralık da iki ilâve çekiliş daha yapılarak 6100 lira dağıtılacaktır. Fazla bilgi edinmek isteyenler. Banka şube ve Ajanlarına müracaat edilebilir.

Sahip ve Neşriyat M. Dr. M. SAY
 Bas. yer : NEFASET Matbaası İzmir